

Mars - Hamang klekkeri

Bærum kommune markerer Kulturminneåret 2009 med ett arrangement i måneden. Bak arrangementene står frivillige organisasjoner i samarbeid med Bærum kommunes kulturavdeling og natur- og idrettsforvaltning. I kulturminneåret er månedens kulturminne knyttet til den månedlige vandringen eller arrangementet.

Hamang klekkeri

Ved Bjørnegårdsfossen, like nord for Sandvika, ligger Albert Olsens smie og låseverksted "Cykelsmeden". Eiendommen Foss ble fradelte Øde- Hamang på slutten av 1800-tallet. Albert Olsen bosatte seg i 1879, og bygget på 1890- tallet våningshuset og det gamle verkstedet som står der i dag. Verkstedet er bevart med alt det gamle utstyret fra 1890 årene på plass i minste detalj. I 1946 ble det oppført et nytt verksted ved siden av.

Smied Albert Olsen var "tusenkunstner". Ved siden av verkstedet, var han og senere hans sønner Magnus og Sverre Olsen klekkeribestyrere for Hamang klekkeri i Hamangskogen. Dette ble opprettet allerede i 1857 og har vært i bruk siden. Det er således Norges eldste klekkeri i drift.

Bakgrunnen for opprettelsen av klekkeriet var den markante nedgangen i elvenes laksebestand på midten av 1800-tallet. I 1855 ble det derfor fra sentralt hold satt i gang tiltak og det ble opprettet nærmere 200 klekkerier ved mange av de lakseførende elvene. Tre av disse lå ved Sandvikselva, og Hamang klekkeri er et av dem. Juristen Magnus Gabriel Hetting ledet prosjektet med husmann Jacob Sandungen som assistent, og det var sistnevnte som ønsket ut og fikk til kunstig utklekking av ferskvannsfisk.

Proessen foregår på samme måte i dag som for 150 år siden. Stamfisken fanges som regel i fisketrappen ved Franzefoss, og transporteres til Bjørnegårdsvingen. Her blir de oppbevart i kummer tilknyttet elva, til de blir gytemodne. Så strykes fisken, og blir satt tilbake i elva, før rogn legges i kasser i klekkeriet i Hamangskogen. Eggene blir til yngel, som settes ut i vassdraget i mai/juni. Slik kultiveres Sandvikselvas unike fiskestammer.

I 1997 mottok Sverre Olsen Kongens fortjenestemedalje i gull for arbeidet med klekkeriet og "elveredding". Aker og Follo Laksestyre drev klekkeriet frem til 1992. I dag drives det av Bærum kommune med meget god støtte fra sportsfiskermiljøet i Bærum.

Kilder:

Morten Merkesdal

Mohus, Arne: Stedsnavn i Bærum

Ida Haukeland Janbu